

SAL I XEIXA

PUBLICACIO MENSUAL DEL TERME DE SANTANYI - ANY 1 - Núm. 6 - DES. 84 - 100 PTES.

B
O
N

N
A
D
A
L

Retaule de So N'Amer (segle XVI) propietat de la família Escales - Suau

**Ha nascut el Nadaló
de la sina de Maria.
I altra volta espigaria
la palla per cobrir-ló!**

Blai Bonet
(Entre el coral i l'espiga)

FABRICA DE QUESOS

GRIMALT

QUESO MALLORQUIN

GRASO Y SEMI GRASO

TAMAÑOS NORMAL Y MINI

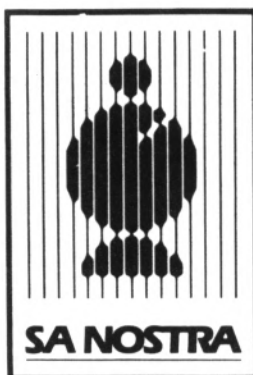
TIPO EDAM

C/. Escuelas, s/n
Tel. 65 39 14
ES LLOMBARDS
SANTANYÍ

SAL I XEIXA

Si encara no estau subscrits podeu adquirir SAL I XEIXA en els establiments següents:

- Fotografia Bordoy, Santanyí
- Can Talaia, Santanyí
- Estanc de Can Corriola, Santanyí
- Estanc de Can Prim, Santanyí
- Botiga de Ca'n Gató d'Avall, S'Alqueria Blanca
- Comestibles Can Perlo, Es Llobards
- Forn des Molí, Es Llobards
- Botiga Can Polla, Calonge
- Supermercat Germans Vallbona, Calonge
- Llibreria Migjorn, Cala d'Or

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

EN LA MES AMPLA XARXA D'OFICINES
DE LES BALEARS VOS ATENEN
PERSONALMENT I AUTOMATICAMENT

EN EL TERME AMB DUES OFICINES:
SANTANYÍ I CALA D'OR

Cajero Automático

**SIRVASE
AUTOMATICAMENTE**

SAL I XEIXA

**PUBLICACIÓ MENSUAL
DEL TERME DE
SANTANYÍ**

Dep. Legal PM 393 - 1984

Consell de redacció:

Cosme Aguiló Adrover
Miquel Barceló Vidal
Antoni Burguera Cabrer
Miquel Pons Bonet
Andreu Ponç Fullana
Marc Vallbona Adrover

Col·laboradors

Maria del Mar Pons
Joan Coves Tomàs
Andreu Server Mas
Pep Rigo Ginart
Perico Pomar Forteza
Miquel Pomar Bosch
Daniel Codorniu
Maria Suau
Geroni Burguera

Fotògrafs:

Joan Pinya Amengual
Cosme Aguiló Adrover
Antoni Burguera Cabrer
Foto Bordoy
Pep Rigo Ginart

Administrador:

Simó Escalles Escalles

**Redacció, Administració i
Publicitat**

**Biblioteca Casa de
Cultura Santanyí**

Preu de la subscripció:
100 pts. el número

**Dels articles publicats en
aquesta revista sols en són
responsables els seus
autors**

Imprimeix:

**Edicions Manacor S.A.
Ronda del Puerto, 60
Manacor**

NADAL, TEMPS DE JOIA

**Colguen les gents ab alegria festes
lloant a Déu, entremesclant sports...**

Ausiàs March

La festa de Nadal, amb tot el seu encant, la seva escalfor, i el seu caràcter marcadament familiar, és una festa extraordinàriament segellada pels estigmes de la cristianització. L'església, en els seus primers intents d'escampar la llavor evangèlica, va topar amb un compacte nucli de resistència passiva, constituït pel pregon arrelament d'antiquíssimes creences i de ritus ancestrals dels vells pobles de la Mediterrània. Ni els romans amb la instauració per imperial decret de les seves doctrines, ni l'església amb el seu intensiu apostolat, no aconseguiren esborrar del tot els vellíssims credos pagans propis de l'edat del bronze, amb supervivències neolítiques, alguns dels quals, la romanització, han arribat a l'actualitat, degradats per la pèrdua del seu sentit primari i dissimulats per una gruixada patina cristiana. L'església, veient que les comunitats i novament acudien al seu sacerdot, revistit de màgics poders, es decantà cap a una solució intel·ligent situant les seves festes principals sobre les dates més assenyalades del calendari pagà. Nadal, com Sant Joan de juny, representa una fita molt marcada en la divisió de l'any. Coincideix amb el moment en què el sol passa més baix, més acostat a la línia de l'horitzó, i per tant amb l'època en què irradia més poca calor. El costumista Joan Amades ens ha fet notar com aquest període ha marcat sempre un punt important en els afers agrícoles i ramaders. El retorn a casa, tan pregonat ara per la televisió, no és cosa d'avui. L'home, abans d'esser agricultor, havia estat ramader i feia vida trashumant, instal·lant la seva casa mòvil on el bestiar trobava herba fresca. A l'estiu s'enfilava als prats muntanyencs. A la tardor retornava a les terres baixes, on restava fins que naixien els primers anyells, i vers les darreries de desembre podia fer una estada a la pròpia casa amb els seus. Amb els desplaçaments que feia, portava sempre el foc sagrat, que mai no deixava apagar, i encara avui l'escalfar-se amb foc de llenya per aquestes festes té un caràcter semi-sagrat. Però amb el temps, l'home va aprendre de fer fructificar la terra i, si seguim al gran costumista suau esmentat, veurem com el temps intermedi entre l'equinocci de la tardor i el solstici de l'hivern coincideix amb l'importantíssim moment de la sembra i l'home antic, igual que quan acabava les messes, celebrava amb festes la fi d'aquesta feina, i ho feia amb el sacrifici d'un animal sagrat, el xot entre els pastors, el porc (la matança del porc) i el gall (gall d'indis o indiots ara) entre els agricultors. Les primícies de la recolec-

ció eren també degustades. Es feia una coca amb el producte de les espigues de la primera garba, coca que amb el temps esdevindria torró, i que abans s'havia menjada dins el temple. A la ciutat la Sibilla tallava amb l'espasa el fil d'on penjaven les coques:

Sibilla aguantà sa coca
que no et caiga de ses mans
que aquí hi ha set escolans
que baden un pam de boca.

La Sibilla mateixa és una figura d'origen pagà que profetitzà l'adveniment del Crist, la sibilla Eritrea que Miquel Angel pintà a la volta de la Capella Sixtina. El seu cant de la nit de Nadal constitueix un valuós testimoni del teatre religiós de l'edat mitjana. L'oracle que emet, en un moment de gran solemnitat, és esfereïdor, d'una cerimònia aterridora, solament apavagada per la suavitat de la melodia, subratllada però per la lluentor de l'espasa i pel test, d'una bellesa immensa, però horripilant:

Gran foc del cel davallà
mars, fonts i rius tot cremarà...

... la lluna no darà claror
i tot lo món serà trist.

... anau-vos-ne en el foc etern
amb vòstron príncep de l'infern!

La nit de Nadal també és una nit d'estels. Té fama d'esser la nit més clara i estelada de l'any. Hom diu que els estels aquesta nit brillen més i que s'atura el rellotge del cel. Hi ha mariners que afirmen que aquesta nit la mar sempre és una bassa d'oli, però és pecat sortir a pescar.

Qui és avui que coneix els estels? Qui es podria deixar guiar per un estel com els tres reis? Possiblement sols qualche mariner que encara estima la mar, i qualche pastor que estima les ovelles de la seva guarda, perquè les coneix, i conèixer és estimar. Sols aquests us parlaran de l'estel dels Bovers, de les Tres Maries o de les Cabrelles:

Ma mare sortiu veureu
es Deïols i ses Cabrelles
sa Reguarda darrera elles
i a darrera la Vera Creu.

Nadal: fredor climatològica i escalfor del foc de la llar; blancor de neules i d'estrelles mostrejades i verdor humida de moltes; vermell encès de pometes del Bon Pastor; cant ancestral de la Sibilla; modèstia de pastors i de reis; plàcid voleteig d'arcàngels i dolçor de torrons; bulla mansa; intimitat familiar; en definitiva, una herència de tradicions, uns símbols inequívocs de la nostra personalitat, de les gents que ens han precedit i ens han forjat, del grup humà que som, del poble que sempre hauríem d'esser:

Lo jorn del judici
parrà qui haurà fet servici.

C. Aguiló.

LLIBRES

En el Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana ha aparegut un treball, original de Joan Carreras i Joan Covas, titulat "La ceràmica incisiva a Santanyí" i subtitulat "Avenç per a l'estudi dels seus jaciments: L'hàbitat d'Es Velar (d'Aprop)". Ens trobam davant d'un excel·lent estudi de materials arqueològics arcaics, que els autors enquadren cronològicament entre els anys 2000 - 1800 a. de J.C. L'interès d'aquesta obra radica essencialment en la gran aportació de ceràmica incisa d'un jaciment nou (una trentena de fragments), de ganivets de sílex (setze), i d'algunes troballes que evidencien una intensa, i molt antiga, activitat metal·lúrgica en la zona d'Es Velar. La feina és feta ordenadament i acurada i apareix il·lustrada amb dotze làmines de dibuixos d'una esplèndida

qualitat. Té endemés el mèrit d'aportar una documentació arqueològica òptima que esdevé imprescindible per a la coneixença dels més remots assentaments humans sobre la terra santanyinera. Enhorabona i coratge!, amics.

Una altra publicació arqueològica recent és també la que hem rebuda de Víctor Guerrero sobre "La colonización púnico-ebusitana de Mallorca. Estado de la cuestión "apareguda en el número 11 dels "Trabajos del Museo Arqueológico de Ibiza". Es una posada al dia dels resultats de les excavacions dutes a terme per l'autor sobre l'illa de Na Guardis de la Colònia de Sant Jordi. Les dites excavacions i d'altres recerques entre els materials de diverses col·leccions han permès l'autor de seguir cronològicament els contactes comercials entre els cartagi-

nesos d'Eivissa i els indígenes de la Mallorca pre-romana, contactes que trobaren la seva consolidació vers els segles IV-III a. de J.C., el seu apogeu en el segle II, i l'abandonament en el mateix segle amb la conquesta romana. La factoria metal·lúrgico-comercial de Na Guardis n'és l'exponent més clar. La publicació honora l'autor per la seva pulcritud, per la qualitat dels inmillorables dibuixos i fotografies, però sobretot per la valuosa contribució que representa per al coneixement dels estadis anteriors a la conquesta romana. Animam des d'aquí l'autor a seguir el bell camí encetat.

Dos llibres es presenten el dia de Sant Andreu, el pregó de les festes de Sant Jaume que llegí en Miquel Pons i que ara l'ajuntament ha tengut l'encert de publicar, cosa que hauria de fer-se cada any.

Per altra banda Mn. Jaume Serra ex-rector de Santanyí ens oferí la primícia de la seva darrera obra "Als Amics". Aquest llibre és un recull de poemes i vivències dedicades als amics de l'autor, com resa el títol, alguns d'ells de Santanyí. Hem gaudit de la lectura d'aquesta obra, que potser és de les millors publicades per Jaume Serra. La nostra enhorabona als dos autors.

"SA NOSTRA"

El passat dia 22 de Novembre tingué lloc el sorteig de la campanya de l'estalvi a les oficines de la Caixa de les Balears "Sa Nostra" i els números i persones premiades varen esser els següents:

Oficina de Santanyí
-100.000 - pessetes al no.
6.357.517 Da. Angeles Serano Morcillo
-40.000 pessetes al no.
6.329.993, premiat Da. An-

na Schaffner
Oficina de Cala d'Or
-100.000 pessetes al no.
7.842.004 , premiat D.
Pedro Obrador Bennàsar.
-40.000 pessetes al no.
7.880.943, premiat D.
Cristòfol Bennasar Vadedell.
-250.000 pessetes al no.
7.850.371 , premiat D.
Francisco Galves Castillo.

Enhorabona a tots i que les puguin gastar en salut i alegria.

JOAN VINYOLI ENS HA DEIXAT

El passat 30 de novembre morí a Barcelona, a l'edat de setanta anys, el poeta Joan Vinyoli i Pladevall. De la seva mort se n'han fet ressò tots els mitjans de comunicació. La seva producció literària s'inicià el 1937 amb **Primer desenllaç**. Recordem entre d'altres obres **El Callat**, **Encara les paraules**, **Vent d'aram**, **El griu**, etc. En els seus versos no hi és absent el paisatge camperol. Joan Vinyoli d'alguna manera estava lligat amb Santanyí. Fa dos, o per ventura més de dos estius que havia fet una curta estança a la ca-

sa de la seva germana Carme d'Es Molí d'en Felanitxer, a qui volem acompanyar en condolència i en el record. El poeta havia dit sí a la mort amb aquests versos:
Cada moment és el moment de néixer
i cada instant és l'instant de morir
D'aquest saber morir vivint vull créixer
fins al trànsit darrer. Quin nou camí
se m'obre fosc? Malconeixem l'aquí
i no tenim cap lluc de la tenebra
Sols sé que sóc un brot agut de febre
no recurrent, i que a la mort dic: sí.

C.A.

MATADERO DE AVES

M. CABRER

C/. Estación, 44 -

ES LLOMBARDS

Meteorologia del mes de novembre Dades obtingudes per Gregori Suau en es Molí Petit

Pluviometria

Dia 3.	5,5 litres
Dia 6.	2,5 litres
Dia 11.	10,05 litres
Dia 12.	2,5 litres
Dia 14.	10,0 litres
Dia 18.	25,0 litres
Total.	56,0 litres

Temperatures

A les 8 hores	
Mínima, dia 28.	10.
Màxima, dia 9.	19,50.
A les 14 hores:	
Mínima, dia 15.	12 o.
Màxima, dia 30.	24 o.
A les 20 hores:	
Mínima, dies 14 i 15.	12 o.
Màxima, dies 1 i 8.	19 o.

DE LA COISA POÈTICA

a càrrec de J. Talaia

Nadal: El Sol ja ha davallat al fons de l'abisme i en reneix, per tornar a créixer i fer que la roda de l'any empengui de nou la seva voltada.

A les ciutats, decorades amb llums rutil·lants, al so de músiques mil vegades sentides, els mercaders ofereixen als vianants la seva mercaderia entre adorns de plàstic i purpurina: quelcom sona a buit, i un recorda amb certa melangia la imatge de l'infant bocabadat davant els pastorets

de fang del mostrador de Ga'n Gaspar.

A vegades, Nadal pot ésser terrible, si un pensa la plastificació i la comercialització de la festa més familiar, en els arbres esponerosos arrencats de socarrel o assassinats amb la destralt criminal o la xorrecada impia. Però sempre queda dins el cor dels homes el caliu encès, colgat, que sol reviu, encara que només sigui un miqueta, contemplant el Nadó o

pensant en el renaixement de tantes coses.

A principis de segle, un poeta avantguardista, Joan Salvà-Papasseit, expressava així els seus sentiments de la nit de Nadal:

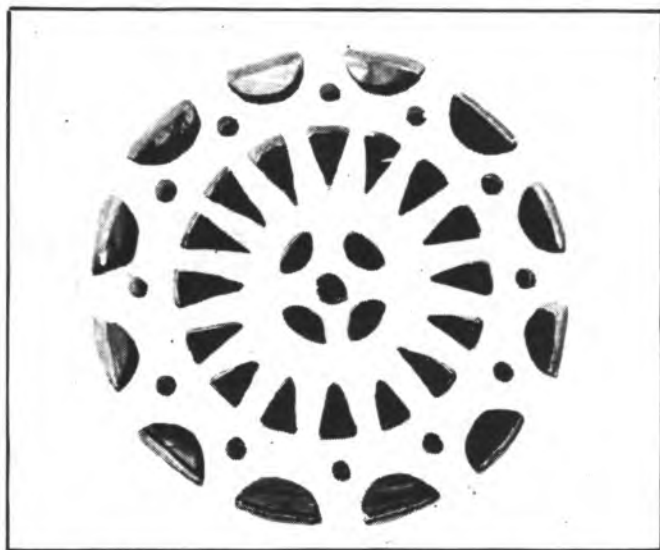
NADAL

A Emili Badiella.

Sento el fred de la nit
i la ximbomba fosca
Així el grup d'homes joves
que ara passa cantant
Sento el carro dels apís
que l'empedrat recolza

i els altres qui l'avencen
tots d'adreça al mercat
El de casa a la cuina
prop del braser que crema
amb el gas tot encès han
enllestit el gall
Ara esguardo la lluna que
m'apar lluna plena
Demà posats a taula
oblidarem els pobres
—i tan pobres com som—
Jesus ja serà nat
Ens mirarà un moment a
l'hora de les postres
i després de mirar-nos
arrencarà a plorar.

L'ART EN LA MATERIA

Un dels escassos elements decoratius que componen l'arquitectura interior de les antigues cases santanyineres són les estrelles mostrejades.

En parlem en aquest mes de Nadal per la similitud que tenen amb les decoratives neules de paper, abans de farina cuita, que pengen aïroses de llànties, i coves de Betlem; tradició nadalenca sortosament conservada.

Les estrelles mostrejades, tenien la utilitat de la vigilància si estaven a la paret mitgera entre l'aiguavés de davant i la cuina; claror si estaven a la paret de l'escala i l'aireig si donaven al rebost.

La fotografia que presentam reproduïx la que

es troba a Can Maimó.

La tipologia d'aquest element és molt variada. Des d'unes senzilles perforacions sàviament ordenades, a una complicada composició de fullatges, creus, estrelles i altres motius geomètrics amb preferència per les curvatures.

Sobre les estrelles mostrejades de Santanyí hi ha una publicació prou interessant, i dissortadament poc coneguda. Comprèn exàstiu estudi sobre aquest element, tipologia, origen, situació i planimetria de quasi un centenar d'estrelles del nostre terme.

Que per molts d'anys es conservin.

A Ponç i Fullana
Fotografia: Joan Pinya

CARTAS A «SAL I XEIXA»

Srs. redactors de "Sal i Xeixa".

Fa devers un mes l'Ajuntament va treure al carrer un comunicat, per a crear una plaça —de moment interina— per a l'ensenyament de solfeig als membres i aspirants a la banda de música. Cal dir que del comunicat, a part d'ésser públic, no se n'ha fet massa propaganda. La poca informació municipal en certs temes s'ha fet ja habitual al nostre poble.

La concurrència de participants va ésser mínima, acudint-ne només dos: en Miquel Bonet que presentà quatre cursos de solfeig preparatori de piano, un curs de pedagogia i unes oposicions militars i na Francesca Suau amb cinc cursos de solfeig, dos d'harmonia, dos de transport, un d'estètica, un d'història de la música, un d'història d'art, dos de cant coral, set de piano i tres de flauta.

El consistori es va decidir a favor del Sr. Bonet amb nou vots a favor, tres abstencions i un en blanc. Malgrat la votació fou secreta, els socialistes varen dir que ells no varen votar perquè cap dels dos aspirants tenien els mèrits que s'exigien a la convocatòria.

Srs. del PSOE, per què en lloc de gastar tanta saliva inútil als plens no duis abans a terme una campanya d'informació un poc seriosa?

Algú d'UM va dir que havia votat en blanc perquè d'això ell no se n'entenia. Amb la vostra mateixa situa-

ció es trobava més de la meitat del consistori. Vos diré que al Conservatori de bon grat vos haurien informat. Si la vostra gestió dins l'Ajuntament es limita al futbol i a la hosteleria, els qui tenim uns altres gusts quedem ben desemparats. La música també és cultura.

Destacam també l'actuació d'un músic, en Marc Vallbona: Marc, val la pena jugar-se el prestigi de més de deu anys de carrera, pels colors d'un partit?

Quant als set vots que resta comentar, sobren comentar, és una cosa molt semblant a la Santíssima Trinitat, que són tres, però només és un, ho enteneu...?

—I l'opinió dels components de la banda, no compta?

—I el poble, què diu?

—I els altres músics santanyiners, se'ls ha consultat?

Ja per acabar, Sr. President de l'Excel·lentíssim, no dubtam que tant vós com els membres del consistori que presidiu sou prou competents en les vostres respectives professions, però de música quasi tots sou "ben músics". Si tanmateix, mai heu demostrat el més mínim interès per la música de Santanyí, fet que sentim en la nostra pròpia carn, no intenteu resoldre-ho ara, i deixau que sigui un tribunal de música i no l'ajuntament qui jutgi als músics.

Molts d'anys.

Ma. Antònia Burguera i Rigo
Joan Antoni Suñer Monserrat

LA NOSTRA ESGLESIA EN TEMPS DEL RECTOR CERDA (II)

Miquel Barceló Vidal

La trona, que era de pedra de Santanyí, estava col·locada entre les capelles de St. Francesc i St. Josep. L'escala era de fusta i partia de dins St. Francesc.

No sabem les raons per què es substituï aquesta trona per l'actual:

1879.-"Son data 342 pesetas 75 céntimos a Jaime Escalas carpintero, por el púlpito nuevo y escalera... y puertas mayores del cancel del portal segundo y otras cosas".

El retaule de l'altar major, resta així descrit a l'inventari: "...2.-"Un cuadro de piedra de gusto moderno, de dos órdenes de arquitectura, en cuya parte baja y en su centro está colocado un sagrario nuevo para la exposición de la Divina Magestad. En el nicho principal hay una tela en la que está pintado el nacimiento de la B.V. María, Titular de esta Iglesia?, al igual y sobre dos ménsulas laterales están las figuras de S. Pedro y S. Juan apóstoles. En el segundo orden y en su nicho principal, hay una figura de San Andrés, (avui hi ha St. Jaume), Patrón principal de este pueblo; sobre

la cornisa y en sus extremos hay dos figuras, la una de S. Mateo y la otra de S. Gregorio Papa. En el centro de la definición hay una tela de la Santísima Trinidad".

No parla aquí de l'anyell, situat en el cucull del retaule. Però sí que parla d'ell en J.J. Adrover dins la mateixa època, dient "...por llevar corona cruzada parece a primera vista un carnero con sus astas..." (5).

Tampoc figura el Sant Andreu actual, ja que aquest fou posat el 30 de novembre del 1.898 en temps del Rector Llobera, (6) de qui parlarem un altre dia.

El llantoner, "...con sólo una tercera parte de vasos..." era l'únic sistema d'il·luminació, a més de les llànties i canalobres de les capelles i altar major.

La distribució de les capelles, la majoria sense l'ornamentació dels retaules, eren com avui, amb unes diferències com són: La primera de la part de l'evangeli estava dedicada al Stm. Nom de Jesús, i col·locat dins el nínxol un Nin Jesús, que tenia onze vestits tots de seda i portava una corona de plata que regalà l'Honor Bernat

Rosselló "Cosmet". Si ens fixam bé veurem que en el coronament d'aquest retaule es troba una rodella amb l'anagrama del Nom de Jesús.

La segona capella de la mateixa part estava dedicada a la Beata Catalina Thomás.

A la part de l'Epístola, teniem la primera capella (avui la de S. Antoni), dedicada a les ànimes, on s'hi venerava un Sant Crist de creu negrosa.

La capella on avui hi ha la Sang era la de Sant Antoni de Viana.

Aquestes eren les diferències.

La pica del baptisme "...de piedra del país, de mal gusto..." no sabem si tenia els forrellats. No en parla d'ells l'inventari que comentam.

En el Roser sí que trobam dissemblança d'així com és avui.

Hi havia cinc altars: el primer amb la imatge del Sant Miquel Arcàngel; el segon dedicat a Sant Domingo.

El tercer era l'altar major, el de Nostra dona del Rosari, que tenia fins a dotze vestits tots de seda de diversos colors. aquest era l'altar de la co-

munió i per això hi havia un sagrari i el combregador.

El quart altar, ja a l'altra banda, dedicat a Santa Bàrbara.

El cinquè era el de Sant Isidre Llauredor, de molta devoció per quant hem llegit a un vell paper de l'arxiu, un goigs, dels quals no hem trobat la tonada.

A part d'aquests altars hi havia tres quadres: Sta. Llúcia, Sta. Filomena i el de N.S. del Amor Hermoso (7).

Sols hi havia dos bancs de pi, i un d'ells molt espanyat.

Una trona de fusta blanca, que creim que és la que encara hem coneguda aquella que es posava davall l'orgue per cantar la Passió el Dia del Ram, abans de les darreres reformes litúrgiques".

En el Campanar, que havia estat construït en temps de l'Economista Oliver "Lluc", hi havia les quatre campanes de bronze i les matraques que s'hi troben avui en dia.

També hi havia un rellotge, del qual hem trobat qualque peça.

(Continuará)

HERBES DEL MAR

Blai Pons i Coves

Quan de vegades sentim a dir a gent de la mar (pescadors, bussejadors o senzillament als qui estimen la mar) anomenar la paraula "algues", de cop ens vénen al cap unes herbes ben conegudes per tots que els dies de tempesta van surant d'una manera rara i que el corrent (el qual els arrabassa) les fa anar d'un lloc a l'altre. També les veim enmagatzemades damunt les platges amb un color marronenc, degut a la pèrdua del seu pigment clorofil·lic. Es bo de fer veure-les en el seu estat vivent, sols cal agafar una careta i anar mirant per les platges i cales, ja que viu entre els 1-40 m., la planta té un color verdós obscur en el seu estat de vida normal.

Aquesta alga, és ben coneguda pels pescadors de bou, que de vegades en poden fer una bona ensacada. Els mariners de xarxes, també la coneixen i no per cosa bona, ja que a vegades les corrents arrossegueuen les xarxes pels llocs on hi ha molta d'alga, fent unes bones embolicades essent molt laboriosa la seva neteja. També els pagesos la coneixen per la seva utilitat com a abonament per als camps de conreu. També és emprada en ramaderia. Fins i tot els nins que juguen per damunt l'arena coneixen les famoses patates o pets de monja que no són més que acumulaments de rizomes d'aquesta planta. En resum és una herba prou coneguda per tots. Anem ara que la coneixem a descriure-la morfològicament i a col·locar-la dintre del seu grup botànic que li correspon.

Es una planta pertanyent a la Classe de les monocotiledònies o plantes que a la seva època d'embrió sols tenen un cotiledó i tenen la tija i arrels ordinàriament sense formacions secundàries, les fulles són asseguades i normalment de formes allargades, solen ésser sempre herbes (és a dir

no són arbres ni arbuts). El gènere que li pertany és POSIDONIA, introduït per Koenig el 1805 i l'espècie POSIDONIA OCEANICA, nomenada per primera vegada per Linnaeus (famos naturalista, i autor de Sistema Natura).

Es una herba submarina, amb tiges aèries, sense pèls, de rizoma gruixat radican i articulats. Pot formar escates.

Les fulles són lineals en forma de cinta d'uns 5,45-10 mm. d'ample. Solen tenir una dotzena més o menys de nervis, fulles senceres i alternes. La inflorescència, encara que és mal de fer trobar-ne, està formada per espiguetes col·locades damunt de tot de la planta, espigues amb una flor mascle i una femella, i l'element mascle (estams) fecunda el femení mitjançant el pol·len, pels corrents que el transporten (El mateix passa a la terra amb el vent). El seu fruit és en forma de baia i del tamany d'una oliva. Ara anem a descriure uns quants aspectes ecològics d'aquesta herba. Vull fer una puntualització, aquesta planta no és una alga encara que popularment se la coneix per alga, és una planta superior sistemàticament no pertany a les plantes inferiors (Algues, bolets, fongs, etc).

Planta que viu en el Mediterrani (és endèmica) es pot trobar a les costes Atlàntiques de la península. Aquesta herba es reproduïx per les flors hemafrodites per estolons radicals. Viu preferentment als llocs d'aigües clares i d'arena neta i rica en nodriments. Crec de forma que constitueix veritables prats submarins. Rares vegades els seus rizomes el posen damunt roques.

A l'ombra de les fulles i a l'abric del conjunt de tiges i arrels solen viure un gran nombre d'espècies animals i altres vegetals com a fongs i algues epífites que solen viure damunt les fulles. Molts d'aquests animals

s'han adaptat amb el temps a la coloració de les fulles i així els seus depredadors immediats els confonen amb herba.

Damunt les fulles hi ha molts d'invertebrats que s'hi fan la vida, actínies, esponges, cucs, foraminífers, algunes estrelles, ermitans, unes gambetes emprades per a pescar amb volantí, una gamba d'herba, una sípia anomenada morralet, orellut, sipió o també fotesa. Quant a peixos hi ha cabots xucladors. Copinyes com els gèneres Venus, Lima. També hi ha toros, serans, vaquetes, fadrins, molls, oblades, sards, marbres, salpes, cavallets de la mar, llisses, escórperes, sípies, pops, gambetes de pinces grosses, cigales, gambetes. També vull remarcar les Nacres (*Pinna nobilis*) que viuen aficades dins les praderes de posidonia amb el vèrtex.

Es pot comparar els prats d'herbes marines amb els de la Terra, hi ha animals que per la seva morfologia o fisiologia viuen a les fulles i les tiges, uns altres viuen

baix de les fulles també n'hi ha que viuen enterrats amb les arrels. També hi ha peixos que sols cacen a les praderes submarines ja que hi ha molta variació d'espècies.

També podem trobar altres animals que habiten dins les praderes de **Posidonia oceànica**, però no són tant comuns com els anteriors.

Les prosinínies són elements formadors de sediment marí, ja que amb les seves arrels aguanten el sediment i tots els animals amb formació calcària que habiten allà quan es moren deixen les cloques i restes d'altres materials, pues d'estrelles i eriçons, foraminífers, copinyes, i molts d'altres.

Amb aquesta petita introducció a les herbes de la mar, no és la meua intenció donar cap lliçó a ningú, sinó que sols vull fer una petita introducció i aproximació a la natura que ens envolta i moltes de vegades a molts les dona de menjar.

Fins una altra...

Petit Arxiu

1394.- Delme de Santanyí en aquest any; Bestiar 15 lliures, vi "no fou venut aquest any per ço com no hi age gens", blats: 28 quarteres de forment i 136 d'ordi. Equivalent a 49 lliures, 13 sous i diners. (ARM).

1466.- abril. Pagaren 18 sous a Joan Balaguer que avisà al Lloctinent, que era a Ses Salines, d'una arma que es feia a Barcelona (ARM).

1562.- novembre. El bisbe D. Diego de Arnedo visità Santanyí.

1632.- Expedient contra Onofre Abrines i muller Joana Alou de Santanyí. Parlaven contra l'església

i ella tenia relacions amb els torrers de Porto Petra (AHN, secció inquisició).

1759.- Elisabet Fuster, filla de Joan, i "del carrer", morí a l'edat de 110 anys; era natural de Sta. Eulàlia (Ciutat) i habitadora de Santanyí (APS).

1880.- agost. Es pagaren 72 reals al rector de Santanyí per una estàtua del Bon Jesús de Pasqua, venuda a la parròquia de S'Horta. (AP S'Horta).

1940.- gener. Morí a Santanyí Mn. Miquel Sastre. Fou vicari de Santa Maria i de la nostra villa (AAP).

CINCCLAUS.

SOBRE NORMALITZACIO LINGÜISTICA

Aprofitant la iniciativa del Govern Autònom de posar en marxa una campanya per la Normalització Lingüística a casa nostra, faré quatre consideracions al respecte, tot i essent conscient que el fenomen lingüístic mereixeria un ampli estudi que aquí, per raons evidents, resulta inabordable.

Està a l'abast de tot-hom que la llengua esdevé una eina imprescindible dins qualsevol societat car, entre d'altres funcions, en té una de capital: la de la comunicació entre els seus membres. Si profunditzam una mica en la qüestió, ens adonam que la llengua significa quelcom més: quan la col·lectivitat —el conjunt d'emissors i receptors— és capaç d'intercanviar missatges mitjançant el codi de signes lingüístics, alhora duu a terme tot un procés d'identificació com a comunitat, transmetent tot el bagatge cultural que ha anat adquirint el seu tarannà. El curs de la història, però, actua de vegades de forma

arbitrària, fent virar el seu natural devenir. I aquest ha estat el cas de la Comunitat de Països Catalans. No saltres, els baleàrics, com la resta dels catalano-parlants, restam fraternalment lligats a Catalunya. Per això, al llarg de la història, hem patit i gaudit semblants atzars. Fins l'arribada de la jovenívola democràcia assenyalaria, tres fites decisives per al devenir dels nostres pobles. La primera, especialment celebrada, les altres dues, font de sofriment i frustració. M'estic referint a l'alliberació serraina del Rei En Jaume (Mallorca-31 desembre, 1229 - Eivissa 1235, Menorca 1287 per Alfons el Liberal) i a les successives repressions de Felip V de Borbó (11 setembre de 1714, assalt a Barcelona) i als quasi quaranta anys del Dictador (1939-1975). Entremig d'aquest període hen conegut etapes de prosperitat (per exemple durant la II República), però quan de debò tenim una gran oportunitat és ara amb

el tresor de l'Estatut. Els mallorquins, i tots els illencs tal volta donats al nostre caràcter plàcid i reposat, ens hen oblidat sovint de reivindicar la nostra identitat com a poble. Precisament en aquesta missió crec que és quan la parla cobra ple sentit. Donem suport, doncs, tots plegats, a la iniciativa del Govern, enriquant-la des de la pròpia personalitat i amb les més variades realitzacions dialectals.

Català, sí; castellà, també. Prèviament, però, assoliment absolut de la pròpia llengua. Sens dubte que el quefer del Govern haurà de

ser extens i complex, incidint en els aspectes més significatius de la convivència: des de l'escola fins als mitjans de comunicació —premsa, ràdio, T.V.— Millor encara si la iniciativa és individual i, per què no, tirar endavant projectes com és aquí "Sal i Xeixa", assegurant la vigència de la llengua. Seria una llàstima que l'obra de Fabra i Alcover fos només paper escrit.

Amb aquestes quatre ratlles sols he volgut dir que Llengua i Vida són la mateixa cosa, i per això inviolables.

A. Server Mas.

RENAULT

COMPRA - VENTA
VEHICULOS NUEVOS
Y USADOS

Talleres

PONS - PERELLÓ

C/. Llaneras, 48 - Teléfono 65 36 68
SANTANYÍ (Mallorca)

SOLUCIONS DELS PASSATEMPS

Per Maria del Mar Pons

MOTS ENCREUATS

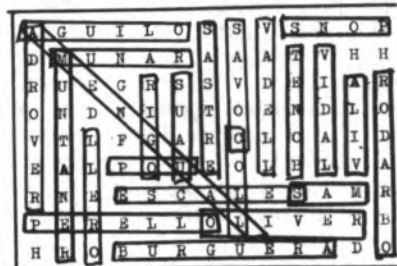
Horizontals

- 1.-Enderroc. Ed
- 2.-Saüc. Ilo
- 3.-C.B. Eina S.
- 4.-Octubre. Ca.
- 5.-L.A. Unics.
- 6.-Alumnes. Ni.
- 7.-L.I. Cera.
- 8.-Pudent R.S.
- 9.-Arna. Ap.
- 10.-Ancó. E. Nora
- 11.-Tes. Saïm. C

Verticals

- 1.-Escola. P.A.
- 2.-Na. C. Lluent.
- 3.-D.Ce
- 4.-Ec. U.M.E. ós
- 5.-R.Eb. Nina
- 6.-Ir. E. Tres.
- 7.-O. Neus. N.A.
- 8.-C.A.N. Crani
- 9.-I.Cine. Om.
- 10.-El. Acir. Ar.
- 11.-Dos. S. Aspac

Munar
Orell
Burguera
Pou
Sastre
Coll
Obrador
Vadell
Pons
Vila
Adrover
Muntaner
Perelló
Escales
Rigo
Oliver
Suau
Covas
Mas
Bonet
Vidal

SOPA DE LLETRES

Amengual
Aguiló

col.laboració

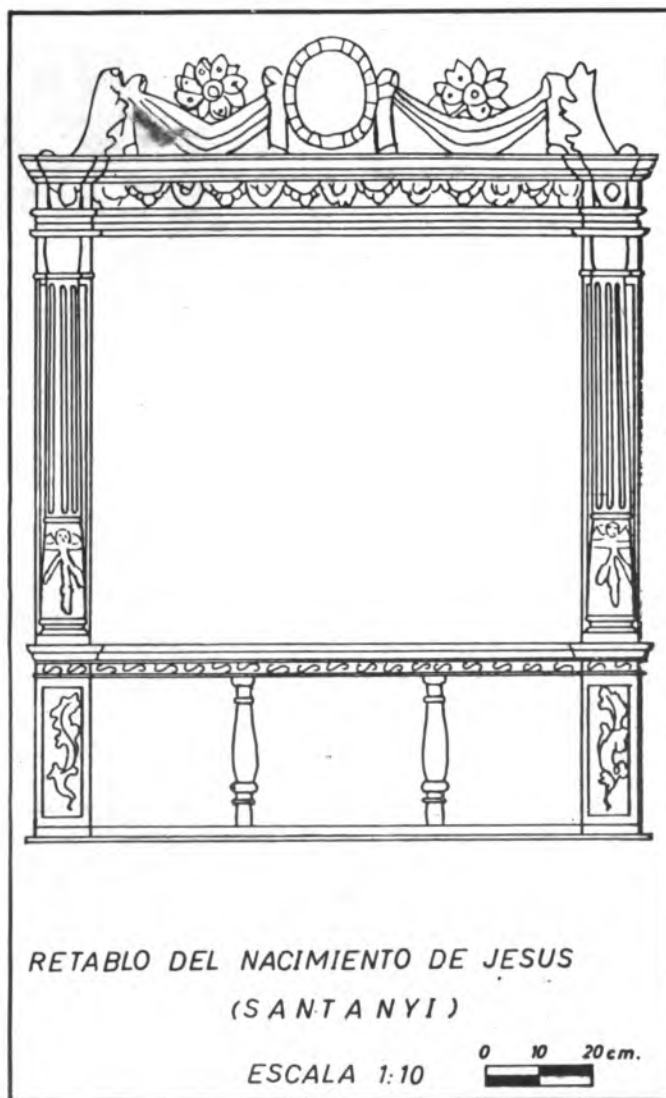
RETAULE DEL NAIXEMENT DE JESUS (I)

Es tracta d'un retaule renaixentista, de caràcter religiós, damunt post i de petites dimensions, que es trobava inicialment a la capelleta de la possessió de Son Amer (Es Llombards), i que actualment és a la casa d'En Bernat Escalas (2), hereu dels darrers amos d'aquella.

El retaule, fet amb la tècnica del clarobscur, és molt fosc predominant els tons grisos i marrons. Consta d'un cos central, una predella i uns ornaments a la part superior.

El cos central presenta el naixement de Jesús. La Verge Maria i Sant Josep estan agenollats devora el nin Jesús envoltant el qual hi ha la mula, el bou i dues figures amb ales. A la part superior està pintada l'anunciació de l'àngel als pastors que pasturen les seves ovelles i tres grups d'àngels que canten al nin Jesús. Aquesta composició, entranyablement religiosa, irradia una serenitat i una ternura indescriptibles. L'eix sobre el que gira la composició és el naixement de Jesús, i per això s'ha prescindit quasi de tot dels fons arquitectònics i paisagístics, i s'ha insistit religiosa i solemnement en el que realment interessa per a despertar encara més la devoció dels creients. La Verge Maria i Sant Josep són les figures que estan més ben realitzades, a pesar de la senzillesa dels seus gests i del plegat de les seves vestimentes, essent la corona de la Verge el més destacat per la seva riquesa decorativa si bé és la cara de Sant Josep la millor treballada. Les figures estan agrupades en varis plans paral·lels a l'espectador i la línia de l'horitzó és alta.

Les columnes (3) que enmarquen l'escena central

Dibuix fet per En Marc Escalas.

són típicament renaixentistes, amb el fust estriat i llanella en el terç inferior decorat amb els caps d'uns angelets, i el capitell és d'estil corintí (4). Els elements decoratius del marc del retaule recorden molt les finestres dels palaus mallorquins d'aquell temps.

A la predella hi ha tres escenes, separades entre sí per dues petites columnes, i al costats hi ha unes decoracions onades. A la dreta, Sant Francesc d'Assís resa davant un

santcríst. Al centre, unes monges i Santa Clara, que té la Sagrada Forma dins les mans, fan fugir els moros que segons la tradició havien entrat al seu convent. I a l'esquerra, Sant jeroni, penitent al desert, està agenollat i resa davant un santcríst.

A la part superior es troba un medalló, de forma ovalada i segurament d'època posterior a la resta de l'obra, on s'hi representa l'Anunciació de l'àngel a la verge. Maria. A cada

costat del medalló hi ha un conjunt de decoracions.

Una vegada analitzats els detalls del conjunt de l'obra es fa difícil assenyalar la data de la seva realització per quant només disposam del testimoni de l'obra en sí i no tenim al manco per ara, altres fonts d'informació com són el contracte entre l'artista i el client, els rebuts, etc. Crec de totes maneres que és una obra de finals del segle XVI o principis del XVII (5), però no puc determinar, de moment, qui va ésser el seu autor.

M. Danús

1.-Arquest article forma part d'un treball més ampli, presentat a la Facultat de Filosofia i Lletres de Palma l'any 1975, titulat "Estudio de dos retablos renacentistas", en el que es posava de relleu la similitud existent entre el retaule que a continuació descriu i el retaule de l'Anunciació, de 1590, obra de Mateu López, que es troba al convent de Santa Clara de Palma.

2.-De Ca'n Conill (Carrer de la Pau, no. 15)

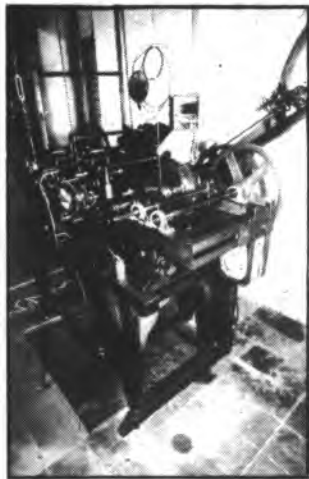
3.-El retaule de Sant Jeroni de la catedral de Palma, datat entre 1593-1600, obra de Gaspar Hones i Gaspar Janer, té el mateix tipus de columnes i que foren introduïdes a Mallorca per Juan de Salas, imatger aragonès, el treball del qual està documentat a Mallorca entre 1524-1536.

4.-Com a curiositat se pot dir que Francisco Bernareggi (1878-1959) al qual agradà el retaule, dibuixà en una ocasió la part esquerra de la moldura i decoracions, dibuix propietat del pintor Sebastià Busquets, "Busser".

5.-Del mateix criteri són Bernat Vidal i Tomàs, Miquel Pons i Andreu Ponç i Fullana.

INFORMACIO LOCAL

El rellotge de la vila compleix aquest any 80 anys. Dia 27 de novembre de l'any 1904, el batle D. Joan Verger i Tomàs i els regidors redactaren el contracte de compra de l'esmentat rellotge, pel preu de 3.200 pts. El rellotger al qual s'encarregà la maquinària i demés arreus fou D. Miquel Girben. En una propera ocasió donarem a conèixer aquest interessant contracte.

El passat dia 23 de novembre, el professor de l'Escola Pública, el nostre bon amic Antoni Vidal i Ferrando, llegí la Memòria de Llicenciatura, titulada "La població i la propietat de la terra en el municipi de Santanyí (1868-1920)".

El tribunal compost pels doctors Ramon Garbóu, Isabel Moll i Miquel Duran, qualificaren el treball en la màxima puntuació, excel·lent per unanimitat.

Molt bé Toni. Enhorabona.

El nostre amic Mn. Joan Matas, ex-vicari de Santanyí i ara resident a Los Angeles, ha estat nomenat recentment capellà de la Seva Santedat, gaudint ara del tractament de monsenyor.

Dia 24 de novembre celebraren les noces d'or Guillem Ferrer i Antònia

Peña, de Ca na Marçala. La més sincera felicitació per a ells i pels seus familiars.

El mateix dia també celebrà les seves noces d'or Sor Catalina de Sta. Tereseta Rado, monja de la Caritat, natural de Santanyí. Professà l'any 1934 a Son Roca. Actualment està a Porto Cristo. Enhorabona.

IV TROBADA DE BANDES DE MUSICA

La nostra banda de Música va participar a la IV Trobada de Bandes que enguany va tenir lloc a la ciutat d'Inca el passat dia 9 de desembre. A aquesta trobada varen assistir-hi totes les bandes que hi ha a Mallorca que són 21, llevat de la Banda Municipal de Palma i la Banda Militar, que els seus components són professionals, totes les altres són no professionals. El total de músics que componen les diverses bandes i que es varen juntar eren uns 700.

Cada una de les bandes va desfil·lar per separat al llarg de l'avinguda Colón col·locant-se després davant de la tribuna d'autoritats des d'on totes juntes interpretaren "La Balanguera" i l'Himne Nacional sota la direcció del director de la Banda "Unión Musical Inquense" mestre Vicenç Bestard.

La nostra Banda Municipal, que va tenir una brillant actuació, anava precedida d'una pancarta que deia "Banda Municipal de Santanyí" i que portaven una parella de nins del nostre poble vestits de pàgesos. El número d'ordre de intervenció va ser el 8.

Entre el nombrós públic es veien bastants de santanyiners uns que hi havien anat amb els autocars que llogà l'Ajuntament i altres que s'havien desplaçat amb cotxes particulars.

Acabat l'acte tothom, músics i acompanyats, foren convidats a una torrada al puig de Santa Magdalena.

Va presidir l'acte el President del Consell Insular de Mallorca que és l'entitat que patrocina i organitza aquestes trobades.

El passat dia 22 de novembre, festa de Sta. Cecília patrona dels músics, va haver-hi missa amb intervenció de la Coral Sant Andreu, la qual interpretà una selecció del seu repertori en les distintes parts de la celebració.

Acabada aquesta, en Mateu Oliver oferí un concert d'orgue amb el següent repertori: Invencions de J.S. Bach, Meditación i Andantino de L. Jacob, Ofertorio (temps de l'Avant de de Noel) de A. Chauvet, per acabar amb una improvisació sobre el tema "Ave Maris Stella". El concert fou molt celebrat i aplaudit pels assistents.

Després, els membres de la Coral i convidats passaren al local de la Rectoria on tingué lloc un bon refresc. Mn. Joan Ferrer regalà un saborós pastís, ornamentat amb xocolata representant els primers compassos de la música de "La Balanguera". Malgrat que els de la Coral són molt

golosos i els agrada el dolç, no varen poder acabar-se'l tot.

A l'horabaixa del dia 21 del mes passat, els alumnes de la segona etapa de l'Escola Pública, varen assistir en una de les aules del mencionat centre, a una projecció de diapositives, explicades pel sr. Planells, sobre el Parlament Autòmic i la restauració de les distintes dependències del que abans era el "Círcol Mallorquí". Després tingué lloc un col·loqui on es manifestà l'interès que despertà entre els nins aquesta sessió. Tots quedaren convidats, en nom del President, per a visitar el palau, cosa que es durà a terme pròximament.

L'Ajuntament del nostre poble ha concedit la compra de tres extintors destinats a l'Escola, disminuint així el perill que suposaria un foc fortuït, ara que les estufes són imprescindibles.

Completant aquesta informació direm que tots els nins i nines de setè i vuitè dels distintes centres escolars de la vila, assistiren a una conferència amb projecció de diapositives sobre el tema prevenció d'incendis i patrocinada per la Protecció Civil provincial.

L'EDITORIAL MOLL I ELS ESCRITORS DE SANTANYI

Per Miquel Pons.

Hem de ser realistes, Santanyí i son terme no ha estat terra llecorosa, anys enrera, per a les arts i les lletres. Fa poc ens privaren d'un autor, Fra Romeu Burguera, autor de la Bíblia rimada en en romans. Tampoc no estàvem massa segurs que fos de Calonge ni de Santanyí ni de Mallorca. Cal suposar que es confonia amb Romeu Burguera, que segons mossèn Llorenç Riber, juntament amb alguns ermitans bastí el santuari de Sant Salvador de Felanitx.

Pel fet de no gaudir d'una abundància d'artistes, és perquè hem de recordar i estimar tots aquells santanyiners, que destacaren dins qualsevol manifestació de l'art, si bé avui en limitarem als conreadors de qualsevol rama de les lletres. Recordem al Bisbe Rafel Josep Verger, el Doctor Andreu Danús, el Doctor Jaume Riera, Fra Miquel Burguera, Llorenç Bonet, el capellà Toni, el Canonge Salvador Rigo, Mossèn Gaspar Aguiló, Sor Maria de l'Amor Hermós Rigo, Joana Aina Vidal i Ferrer... Els glosadors com En Pere Vidal, mestre Antoni de Sa Dida, Madó Gustineta, En Tomeu Pastor, Francisca Rigo, els llobarders l'amo En Joan de So n'Amer, la

madona Maria Vidal, l'amo En Llorenç Vidal de Calonge la madona Catalina de Can Baltasar, l'amo En Tomeu Roig, conegut pe's Coix de Sa Torre, l'amo En Sebastià Adrover, Maganet, l'amo En Toni Vadell, de Can Roca... Sol he fet memòria dels ja al cel sien.

Una altra cara ofereix, sens dubte, el Santanyí de després de la guerra civil. Des de llavors i per ser més exactes hem de passar comptes a partir dels anys cinquanta i seixanta quan el nom de Santanyí va lligat a la poesia i a la novel·la, quan es parla de la poètica Escola de Santanyí, agradi o no agradi, quan sonen els noms de Blai Bonet, Bernat Vidal i Tomàs, Llorenç Vidal i, un poc després, Antònia Vicens. Jo batiaria aquest anys com l'època daurada del Santanyí literari, per la qualitat i quantitat, dins tan poc redol.

Avui, amb l'escaïença d'acomplir-se el cinquantè aniversari de l'Editorial Moll, 1934-1984, he escollit dins les col·leccions de la mateixa editorial per a localitzar aquells santanyiners, que hi són presents amb una manifestació literària de tipus diversos.

Crec de justícia mencionar, en primer lloc, al mateix mestre i amic Fran-

cisc de Borja Moll, que fa mig segle publicà el treball Transcripció de cançons populars amb notes sobre fonètica sintàctica. La transcripció de les cançons fou elaborada l'any 1922 en Es Llombarts. En sembla que seria una col·laboració adequada per reproduir al programa de les festes de Sant Domingo, si tornassin reprendre la tasca trencada fa uns anys i que continuen els restants nuclis urbans del municipi.

Però, i els santanyiners? A "Les Illes d'Or", l'any 1951, Blai Bonet i Bernat Vidal i Tomàs, col·laborant, amb poemes molt significatius i de nou encuny, a l'antologia arreglada per Manuel Sanchis Guamer, Els poemes insulars de la postguerra, núm. 43. Blai Bonet, la veu renovada i valuosa de la poètica catalana, el 1952, hi publica el seu segon llibre de poemes, Entre el coral i l'espiga, núm. 48. L'any següent és Bernat Vidal i Tomàs que s'hi incorpora amb la novel·la rural Memòries d'una estatua, núm. 54. Passats els anys, el 1968, Antònia Vicens, novella fita dins la novel·lística catalana, hi fa acte de presència amb Banc de fusta, núm. 92. Un poemeta tan celebrat, entre altres per Salvador Espriu, El viatger, (A Tànit, la

tumbaga/aquella la tumbaga...) de Bernat Vidal, ja el 1963, s'inclou a la Història de Mallorca cantada pels poetes, núm. 82.

El gener del 1953, els escriptors mallorquins posaren molta d'il·lusió amb una revista "Raixa". En sortí el primer número i un segon, que fou retirat de la circulació per la censura. A "Raixa" hi col·laboraren Benat Vidal, Amb Na Maria Antònia a Llucmajor, i Blai Bonet amb Elegia i amb una recensió a Proses en carn, de Xavier Casp. A la vegada hi ha recensions d'Entre el coral i l'espiga, per Josep Ma. Llompart, i de Cant espiritual, per Jaume Vidal.

"Raixa" continuà com a col·lecció i el núm. 19 correspon a La vida en rosa, 1957, de Bernat Vidal i Tomàs, conjunt de narracions que havien quedat finalistes al premi "Ciutat de Palma". Antònia Vicens hi publica, l'any 1968, Material de fulletó, núm. 85, i el 1980, Primera comunió, núm. 118. A "Retòrica i poètica, I, de Josep Ma. Llompart, l'any 1982, inserta Memòria de Bernat Vidal i Tomàs, núm. 127. Seguint el vell costum dels almanacs mallorquins, "Raixa" publicava els "Cap d'any", 1957, hi envia Elegia, i Bernat Vidal, Memòria personal i aliena profecia de l'any finit i del

qui ve. L'any següent Bernat Vidal col·labora amb Memòria d'un any cometa, i Llorenç Vidal amb el poema A. Mokusa.

El 1964, neix una nova col·lecció, "Els treballs i els dies" i fins ara sols hi és present Antoni Vidal, formant part d'un equip autor de la Història de Mallorca, I i II, editada el 1982. Amb tota seguretat trobaríem referències a la Literatura moderna a les Balears, de Josep Ma. Llompart, als quatre volums del Cançoner popular de Mallorca, del Pare Rafel Ginard, les Memòries de Francesc de Borja Moll, i potser, a altres volums de la col·lecció.

El 1961 és l'any de l'aparició de "Balenguera", col·lecció de poesia, tal volta per a suplir l'absència de la mateixa a "Raixa". Si bé no hi ha cap poeta de Santanyí, el primer nombre porta un títol ben santanyiner, Poemes de Mondragó, de Josep Ma. Llompart, amb una segona edició de l'any 1972.

A l'Antologia de textos inèdits, Poemes i narracions, edició commemorativa del cinquantè aniversari, sols hi figura una narració d'Antònia Vicens, Mirall buit.

I aquí posam pany i clau, fins al present, a la presència santanyinera a l'Editorial Moll, 1934-1984.

SANT ANDREU 84

El dia abans havia plogut, però l'albada del dia de Sant Andreu, fou clara i lluminosa. No feia gens de fred i un sol gaire bé primaveral s'ensenyorí de la matinada festiva. I és que Sant Andreu és festa grossa pels santanyiners.

La d'enguany fou una diada plena d'actes culturals patrocinats per l'Ajuntament i la Parròquia.

A les 10 del matí, tal com estava enunciat, la banda de música encetà la jornada amb una animada cercavila, acabant el recorregut a l'Escola Pública, on s'havia concentrat l'Ajuntament i nombros públic. Allà tingué lloc la inauguració de l'exposició de fotografies antigues. Fou present a l'acte el Sr. Bisquer, inspector tècnic d'educació. El director del Centre presentà la mostra, dient entre altres coses, "... si la història és la mestra de la vida, aquí en tenim una lliçó ben il·lustrada que ens parla d'unes persones i d'uns esdeveniments que poc a poc anaren posant els fonaments espirituals i mate-

rials del Santanyí d'avui". Per acabar el parlament recordant els versos de Costa i Llobera: "Siau qui sou més no us tanqueu ombrívols dins una llarga històrica sense horitzons... apresa la lliçó del passat, caminem tots cap a un futur ple d'esperança". Composaven la mostra més de mil fotografies. L'exposició fou molt visitada al llarg del dia i s'hagueren d'allargar els dies prevists de visita.

Acabat aquest acte, la comitiva precedida per la banda de música s'encaminà cap a la Parròquia, on es digué l'Ofici solemne. L'organista Mateu Oliver estigué a l'altura de l'instrument recentment restaurat i acompanyà la Coral Sant Andreu, la qual després d'una quinzena d'anys tornà a cantar amb l'orgue el Glòria de la missa "Gratia Plena". La Coral interpretà altres composicions del seu repertori sota la direcció de Damià Vidal, totes elles en gran perfecció i ajustament.

Actuà com a celebrant Mn. Jaume Serra, ex-rector

nostre i actualment d'Alcudia, qui brodà un poètic sermó del que en tenim aquests fragments: "... Els santanyiners, sens Solimna i Sa Cala, sens Es Pontàs i S'Estret des Temps, sense Es Camp de Sa Vinya i Es Camp d'En Torrella, no serien santanyiners, serien uns altres. Com la vila és com és. Llevau el Roser i l'orgue, Sa Rectoria i Sa Porta Murada, S'Aljub i S'Abeurador, tomau els portals rodons que encara queden i Santanyí no fora ja Santanyí, seria una cara sense ulls ni llavis, diguem sense fesomia..."

"No sé els romans que visqueren per aquí, quines festes celebraven a aquests indrets. El que sé és que estimaven la murta i la mata, el lloret i el fasser, la sal i l'espiga, l'herba i la rosa. Si la fe de Santanyí arribà a Mèxic, és perquè Roma arribà aquí. Si la fe arribà a Roma és perquè Simó Pere germà d'Andreu la hi dugué..."

A la sortida de l'Ofici s'inaugurà l'exposició-homenatge al pintor Mi-

quel Llabrés, que morí l'any 1983 i que tant estimà el paisatge santanyiner. Es presentaren 24 obres de les quals n'hi havia pintades a Santanyí i les seves cales així com d'altres indrets de l'illa i de Menorca. Aquesta estava muntada a la sala d'actes de la Casa de Cultura. Al mateix lloc de l'exposició i a una sala continuà se serví un bon refresc a tots els assistents.

A les 8,15 del vespre, en el saló de sessions de la Casa Consistorial, foren presentats, el llibre de Mn. Jaume Serra "Als amics" i el "Pregó de Sant Jaume" de Miquel Pons, cronista de la vila. En primer lloc el batlle feu entrega d'un artístic gerro a l'autor del "Pregó" el qual després de donar gràcies per la deferència passà a presentar el llibre de Jaume Serra, format per un conjunt de poemes en vers i prosa, dedicats als amics personals, tots ells plens d'humanitat i transicions religioses. Per acabar Mn. Serra dirigí unes paraules als nombrosos auditors.

Acte seguit, en diri-

girem a la Parròquia on se celebrà el concert amb el següent programa: La primera part fou a càrrec de Mn. Bartomeu Veny, organista i ex-vicari de la nostra església, el qual interpretà amb gran maestratge obres de Pachelbel, Cabanilles, Couperin, Clerambault i J.S. Bach. Dins la segona part, la Coral Universitaria dirigida per Joan Company interpretà amb tota perfecció Ave Maria de T.L. de Victoria, O vos omnes de Joan Verdalet, Cantata Dòmino de Heinrich Schütz, Aleluia de Randall Thompson, Bresol de Nadal Harm. de Baltasar Bibiloni, La Calma del Mar Harm. Enric Ribó, Una dona llarga i prima Harm. de Baltasar Bibiloni i Aubada de M. Tortell-J. Ma. Tomàs.

L'assistència fou molt nombrosa i les interpretacions molt aplaudides.

Am aquest concert es posà fi al Sant Andreu 1984. Molts d'anys i fins el que ve.

M.B. i V.

CALONGE

Els calongins han celebrat enguany les noces de diamant de la benedicció de la nostra església.

L'església de Calonge romànic-alcoveriana fou beneïda per l'admirat Bisbe de Mallorca Pere Joan Campins i Barceló dia 29 de setembre de l'any 1909 acompanyat de l'Il·lm. Sr. Antoni Ma. Alcover, Vicari General i Canonge de la Seu de Mallorca i del capellà el senyor Toni. Els ac-

te commemoratius les hem celebrat per la festa de la Puríssima.

Durant molts d'anys una bella imatge de la Puríssima a l'església vella fou la bona mare acoïdora de les pregàries i ànhels dels nostres avantpassats. La vesprada de Sant Miquel de l'any de la benedicció, pels carrers plens de murta, com una nova arca de l'aliança fou traslladada al nou temple, que la

fe del poble de Calonge havia aixecat. Aquesta imatge a l'església nova continua essent l'acollidor recer dels calongins.

Sota la dolça mirada d'aquesta imatge a la vigília de la festa celebrà la Missa i predicà Mn. Llorenç Sastre, Vicari Episcopal de la zona III, l'endemà festa de la Puríssima,

celebrà i predicà Mn. Guillem Julià, Canonge de la Seu de Mallorca, la cloenda d'aquests actes commemoratius, el diumenge a vespre, fou a càrrec de Mn. Jaume Serra, rector d'Alcúdia.

Records, història i pietat han omplert plenament aquests dies commemoratius.

Bella imatge de la Purissima procedent de l'Església Vella, que amb la seva dolça mirada plena de pau, continua acollint amorosament les pregàries del poble calongi des del nou temple, que enguany celebra les noces de diamant de la seva benedicció.

1909 - 1984

FUNCIO DE TEATRE.

Tal com anunciàrem en l'anterior número d'aquesta revista, els joves i al·lotes de Calonge varen fer la representació de l'obra de teatre LA CANCO DEL MAR. Va ser el dia 8 de desembre a les 20,30 al Saló Parroquial.

Els improvisats actors, que tenien entre 15 i 17 anys, foren: na Catalina Roig Vallbona, na Catalina Adrover Vallbona, na Sebastiana Adrover Adrover, na Maria Llúcia Vallbona Adrover, na Miquel Binimelis Adrover, en Tomeu Vallbona Adrover, en Guillem Roig Julià, en José Maria Plaza, en Toni Adrover Barceló i Pep

Adrover Vallbona. Les varen ajudar a preparar l'escenificació i la interpretació na Joana Adrover Vallbona, na Margalida Adrover Manresa i en Marc Vallbona.

Tots t'engueren una actuació molt correcta i digna de tota alabança, així ho va demostrar el nombrós públic que omplia de gom en gom el local, amb fervorosos aplaudiments, interrompent sovint els actors.

Des d'aquí volem fer arribar als comedians calongins la nostra més sincera enhorabona, ja que varen col·laborar a que les festes de la commemoració de les noces de diamant de la benedicció de la nostra església, fossen encara més llúides i agradables.

S'ALQUERIA

NADAL.

Per Nadal els meus padrins estan contents perquè es reuneix tota la família...

A mi m'agrada Nadal perquè no tenim escola, menjem coses bones, tenim regals pels Reis...

Així ho posava sobre el seu quadern d'escola, un nin, fa uns dies. Un quadern, que, malgrat els seus pecats: algunes taques del berenat, el seu veïnat de cada dia dins la maleta i alguns "burrots", quedava més que redimit per aquestes sinceres i netes paraules. Per Nadal estan contents els padrins, els nins, però...

Es estrany? A mi no m'hi ha comptat! No hi ha ningú de nins fins a padrins?

Pareix que dins el senzill esquema del nin, no són més que dos els protagonistes de l'alegria de Nadal. Com si tots els que ens deim la gent activa, que generem riquesa, benestar, i jo que sé quantes coses més, no fossim sinó uns personatges de segona fila dins la festa.

S'haurà equivocat?

Després de pensar-hi un poc, per desgràcia, m'he identificat amb la infantil visió de la festa que s'acosten.

Es bon temps Nadal per a canviar, per a saludar amb més gust la gent del carrer, per a aprendre a perdre un poc el temps amb els demés i deixar les presses...

Haurem d'esperar a ser padrins per a saber fer festa?

Demana, demana-ho al padrí. Ell està content per a Nadal. Ell està content per a Nadal. Ell ens ho dirà que jo tampoc no ho sé. Demana-li. Parla amb ell.

Deu ser tenir bona voluntat?

Tal vegada reunir a la família?

Voler fer festa senzillament?

Saps? Potser també el nin ho sabrà. Mira'l, mira

com fa festa. Juga amb ell. També està content per a Nadal.

Facem nostre el món del nin aquestes festes, facem nostre el món del padrí. Potser, ens convé per a la nostra pròpia felicitat, millorar aquesta visió de les festes de Nadal que té un nin del 1984.

Molts d'anys.

S'Alqueria Blanca.

NOTICIES.

No es farà enguany a S'Alqueria la Comèdia dels Reis pareix que seria millor fer la representació cada un parell d'anys.

Els que no faltaran seran els Màgics de la Cabalgata. Arribaran si Déu vol i hi ha bon temps dia 5 a les 7 a Porto Petre. Com que segurament hauran de repartir algunes coses per allà s'espera la seva arribada a S'Alqueria a les 8,30 del vespre després de la missa. Pel que hem pogut saber els detalls de la Cabalgata seran com l'any passat.

Els tres Màgics ens han fet arribar que volen dar les gràcies a totes aquelles persones que col·laboren amb ells per a fer possible l'acte, encara que no volen nomenar-ne cap per por a deixar algú.

També ens han dit que duen moltes de coses.

Que així sia.

CELEBRACIONS EUCARISTÍQUES.

La Vigília de Nadal va ser a les onze amb el tradicional Cant de la Sibilla per la nina Miquela Maimó.

Per a Nadal, Cap d'any i els Reis, seran com els diumenges.

El dissabte dels Reis a les vuit. Acte seguit la benvinguda als tres Màgics.

El dia de Sant Antoni, a les 10 del matí. Després hi haurà les Beneïdes.

SANT ANTONI.

Com cada any hi haurà fogueró per Sant Antoni per a tastar la sobrassada novella, beure un tassó de vi i cantar quatre cançons, encara que potser hi haurà algun pagès poc amic del Sant enguany.

El dia 17, que és festa local a tot el Terme, hi haurà una missa a les deu i després es beneiran carrosses, i animals, com diu la cançó "tant de pèl com de ploma". Animau-vos a fer una carrossa.

Demanam a tots els que tinguin vestits de pagès pels nins que els ho posin. La festa té més color.

RESIDENCIA.

A l'hora de tancar aquesta revista encara no s'han obert les pliques de la segona fase de la residència. Sabem quasi cert però, que sols n'hi ha dues i que són del terme, s'han d'obrir dilluns (dia 17).

CEMENTIRI.

L'obra nova del cementiri ha quedat acabada per complet, amb la venda de la darrera tomba. Ara la Comissió que se'n cuida, pareix que vol embellir un poc l'exterior sembrant uns pins i cipressos, detall que sembla de molt bon gust.

PORTO PETRE.

De Portopetre, sabem que els Reis hi arribaran a les 7, i que hi repartiran alguns paquets.

Seguim, per altra part, sense cap notícies sobre el local del Club Nàutic. Les negociacions són gairebé el mateix lloc que fa un mes. Si aquestes festes, que possiblement s'omplirà un poc pels seus assidus visitants, hi hagués alguna nova, la vos contarem el mes que ve.

J. Rigo.

NOTICIES D'ES LLOMBARDS

Així com estava previst el dia 8 de desembre Es Llobards va celebrar la festivitat de la Immaculada Concepció, patrona i titular de la parròquia, i ho vàrem fer amb tota solemnitat, aquí i ara és el moment de contar, un poc resumit tot el que va passar aquell dia a Es Llobards.

A primeres hores del matí el poble es donà compte que estava en festa, veient el moviment que hi havia a la plaça preparant el fogueró que el vespre havien d'encendre.

A les 2 de la tarda els alta-veus exteriors de l'església anunciaven que anaven a començar els actes oficials del dia amb música popular mallorquina i paraules, recordant al poble el programa preparat per celebrar la festa de la patrona.

Vers les 3,15 de l'horabaixa començà el partit de futbol sala entre dos equips d'Es Llobards,

l'equip A format pels jugadors: M. Vicens, M. Sitges, Ll. Nadal, J. Mas, A. Burguera, J. Vidal, Lluís, J. Barceló i D. Burguera i l'equip B integrat pels joves: B. Burguera, J. Garí, J. Cabrer, M. Burguera, A. Garí, N. Vicens, A. Vidal, Josep Lluís, M. Cabrer, éssent l'àrbitre del mateix en Toni Obrador.

Hi havia al pati de l'escola bastant de públic que interessat pel partit o que volia participar de la festa.

El joc va ésser molt disputat quedant com a resultat final: Equip A 9 gols i el equip B 5 gols, els mateixos varen ésser realitzats per: Equip A, M. Vicens 3, Ll. Nadal 2, D. Burguera 1, Lluís 2 i J. Barceló 1. Equip B, J. Burguera 3, M. Cabrer 1, i A. Vidal 1.

Una vegada acabat el futbol sala i davant el Convent tingueren lloc els

jocs infantils: corregudes de cintes, a peu i dins sacs, joies, etc. hi va haver molta participació per part del jovent, nins i majors, éssent un horabaixa molt animat i alegre per tots els qui volgueren fer festa amb noltros.

El moment culminant del dia va ésser la missa solemne que damunt les 7,30, una vegada hagueren arribat les autoritats civils i Sor Maria, que quant

dreu de Santanyí oferí un concert a tots els assistents que va ésser molt aplaudit, ho varen fer molt bé, així com sempre.

Si a la missa hi hagué molta gent no em parlem en el fogueró que tingué lloc a la plaça i abans de torrar la llonganissa i botifarrons, el grup santanyiner Ordi Broix va cantar i ballar, molt bé, per tota la gent, que era

la gent la veié entrar a l'església varen esclafir en mambelletes, començà en cànctics del grup cantador d'Es Llobards i que fou concelebrada pel P. Vila i P. Capó C.R., D. Joan. D. Bartomeu Ramis, rector d'Es Llobards i presidida pel vicari episcopal D. Joan Bauzà. El ball de l'oferta va ésser ballat per sis nines del poble totes coordinades per Joan Nadal.

Una vegada acabada la missa la Coral de Sant An-

molt, allà reunida.

I per acabar, tothom al voltant del fogueró torràrem els seus bocins de llonganisses i ho vàrem passar molt bé.

De part dels organitzadors vull donar les gràcies per la massiva participació a tots els actes i esperam que de cada any augmenti aquesta festa organitzada per la parròquia d'Es Llobards.

Enhorabona a tots i molts d'anys.

Toni Burguera

LA PESTA PORCINA AFRICANA

Don Cosme, manescal de la vila.

L'any 1984 és ben segur que serà un any de mal record pels criadors de porcs, que a la nostra comarca són molts, entre els que tenen granges i els que engreixen el porc per fer les matances. La pesta porcina africana ha deixat quasi net de porcs el terme de Santanyí.

Dins la nostra economia, el capítol dels porcs és molt important, perquè si a les cases pageses ja no tenen tantes de guardes de porcs com antany i que els porquers manaven a pasturar tot el dia, ara hi ha moltes de granges, algunes d'aquestes tenen més de mil animals i bastantes més que en tenen més de cinc-cents. Fent una estimació aproximada, podríem dir que els porcs de la nostra contrada valen tal vegada vuitanta milions de pessetes.

Per parlar de la pesta porcina africana hem entrevistat al cap dels serveis veterinaris del nostre municipi, Don Cosme Adrover Obrador.

-Don Cosme, quan i com va arribar a Espanya

aquesta pesta, que com diu el seu nom procedeix d'Àfrica?

-La pesta africana va arribar a Europa l'any 1953 a través de Portugal. Els portuguesos duïen restes de menjar d'Angola per donar als seus porcs i dins aquests menjars s'hi va dur el virus, després, el mal va passar a Extremadura, que tenien molts de porcs pels camps, i així s'ha anat estenent.

-Enguany n'hi ha hagut molt d'aquesta malaltia, recorda altres anys semblants?

-Encara que quasi tots els anys sol haver-n'hi, no tots tenen la intensitat d'aquest, si bé record, que el 1971 també va ser molt greu, sobretot a S'Alqueria Blanca a on no quedà quasi cap porc viu.

-Quants de porcs s'han hagut de sacrificar que estassin afectats de la pesta?

-El cens dels porcs del nostre terme és d'uns 4.000, i han estat sacrificats per les autoritats 411 que estaven afectats de la pesta porcina africana, entre grossos i petits.

-A mi m'havien dit que

eren mils, no és veritat?

-No, el que passa és que per por que el mal els pegàs es varen atropellar i varen vendre els que porien, i els que tenien el porc per fer matances també les varen fer aviat.

-Del nostre terme, quines han estat les zones més afectades?

-Santanyí i Es Llobards, S'Alqueria també n'ha tingut i ara pareix que comença a Calonge.

-Sap d'altres indrets de Mallorca on també han tingut la pesta africana?

-Que jo sapi n'hi ha a ca's Concos, a S'Horta, Ariany i Marratxí.

-No existeixen possibilitats de prevenir aquest mal amb vacunes?

-Actualment no hi ha cap vacuna que pugui prevenir aquesta malaltia ni tampoc cap medicina per curar-la. Ara bé, si les solls o lloc a on estan els porcs està ben desinfectada i net de tota classe d'insectes, difícilment el virus hi entra. Un lloc ben net, que no hi entrin mosques, ni rates, ni ocells ni paparres quasi segur se'n llauraran, ja que aquests animals solen ser els portadors del virus d'una part a l'altra. Les rates, mosques i ocells pels peus i les paparres que han picat un porc afectat, agafen el virus a la sang i quan pican a un altre l'hi trasmeten el mal.

-Són atacats per un igual els porcs petits que els grossos?

-Sí, el que passa és que les trujes tenen el seu organisme més gastat i per això les seves defenses naturals són més reduïdes que les dels animals joves, per això a elles les afecta més aviat, però el mal ataca igualment a uns que als altres.

-Els propietaris que han hagut de sacrificar porcs, reben qualque indemnització?

-Cobren a raó de 60

pessetes quilo, al pès viu, si els porcs estaven vacunats és un 10 per cent més, i si a més, les solls o porqueries estaven en bones condicions higièniques un altre 10 per cent més.

-Si una persona té un porc que no està bo i pels símptomes reconeix que té la pesta africana què ha de fer?

-Té l'obligació d'avisar a les autoritats sanitàries, al manescal. Es la llei i qui no ho fa així no compleix la llei.

-La indemnització també la cobren els qui no varen declarar el porc quan el varen comprar?

-Sí.

-Queden porcs vius a la nostra comarca?

-Encara en queden, n'hi ha de particulars i a diverses granges bastant importants que no han tingut mal ni les han venut a tots.

-Li pareix que a aquestes persones tan afectades les tornaran venir ganes de posar porcs?

-Jo supos que sí, no és la primera vegada que hi ha passa grossa de pesta africana.

-Com ataca els animals el virus?

-El virus ataca a la sang, lesionant les venes i els nervis.

Moltes de gràcies i res més.

Fins aquí el que ens ha contat el manescal, nosaltres per altre part hem parlat amb alguns dels afectats i com és natural, manifesten que ha estat un revés molt gros per la seva economia i troben que no estaria gens malament que el govern les donàs alguna ajuda més, ja que encara que hagin pogut vendre part o tots els seus porcs les han mal venuts. També ens han dit que pensen tornar posar en marxa les granges, quan hagi passat un temps.

Bordoy
foto estudio

Mayoral, 15 - Tel. 653082 - SANTANYÍ

VIDEO

**TRABAJOS INDUSTRIALES
REPORTAJES**

CINEMATOGRAFIA :: FOTOCOPIAS

MURALES

C.D. ALQUERIA

JOVENILS:
AT. INCA, 1
C.D. ALQUERIA, 1

El passat diumenge els juvenils varen aconseguir el primer positiu de la temporada. S'enfrontaren els dos darrers equips de la classificació. Va ésser un partit molt disputat que hagués pogut acabar amb victòria visitant si no hagués estat per una fallada garrafal de tota la defensiva visitant que va permetre que l'equip local, ja ben avançada la primera part, inauguràs el marcador. Però a la segona part l'equip visitant es va llançar a un desenfrenat atac i va aconseguir el seu fruit a cinc minuts del final quan M. Rigo Ballester va aconseguir empatar el partit. El marcador ja no es mouria i va quedar amb un empat que podem considerar just.

Varen jugar pel C.D. Alqueria: Rosselló, Escalas, Rigo Martorell, Barceló, Pons, Ballester I, Ballester II, Rigo Ballester, Rotger, Josep Maria i Mario.

Canvis: Vallbona per Mario i Rigo Pons per Escalas.

EQUIP DE 1a. REGIONAL.

L'equip de 1a. Regional n'està donant una de calç i una d'arena. Contra el Son Roca, equip que visità "Sa Teulera" ocupant el darrer lloc, l'afecció va sofrir fins els darrers minuts, ja que l'equip visitant havia avançat en el marcador a principis de la segona part amb l'únic xut a porta que va tirar durant tot el partit, i fins els darrers deu minuts l'equip local no va donar la volta al marcador gràcies a la inspiració de M. Rosselló i J. Adrover.

Dins "Cas Vicari", contra La Real, l'Alqueria no va treure cap enlloc; degut a un parell de lesions, es va haver de reestructu-

rar la defensa i va fer aigua pels quatre costats. L'equip visitant va sofrir la més estrepitosa golejada de la temporada, acabant perdent per sis a u. Es Xopo va salvar l'honor transformant un penalt un tant dubtós.

Contra l'Alcúdia, dins "Sa Teulera", l'equip visitant va marcar en el primer quart d'hora, això va provocar que la parròquia tornàs començar a sofrir. Executant J. Salom una falta assajada en els entrenaments, va aconseguir empatar el partit abans d'arribar al descans. La segona part va ésser de domini altern, sense crear-se perill a cap de les dues porteries. S'ha de destacar que durant la segona part varen debutar en B. Salom i en T. Hidalgo.

Abans de partir cap al "Miquel Nadal" per jugar contra el Gènova, ningú no donava un duro per l'equip curiablancer, però uns cinc minuts de total inspiració de la davantera veridiblanca varen fer que els tres davanterers, amb un gol

cada un, posassen el marcador amb 0-3. Llavors va bastar aguantar les invèstites locals que varen tenir els seus fruits en els darrers minuts de partit, aconseguint el gol de l'honor.

C.D. ALQUERIA, 4
J. BUNYOLA, 1

Alineació del C.D. Alqueria: T. Rigo, Barceló, Pons, Adrover, M. Rosselló, Salom, G. Rigo, D. Rigo, G. Rosselló, Medina i L. Rigo.

L'arbitre no ha tengut problemes, encara que només està auxiliat a la banda per un linierrman. Ha mostrat dues targes grogues a l'equip visitant i una al jugador local M. Rosselló.

INCIDENCIAS: Bona entrada a "Sa Teulera", encara que el camp no s'omplís fins a la bandera. Temps primaveral i terreny de joc amb perfectes condicions. El públic es va portar correctament, com és habitual en ell.

GOLS:

Min. 24: Córner tret

per L. Rigo a l'esquerra del porter i G. Rigo pentina la pilota en el primer pal amb molta astúcia.

Minut 29: D. Rigo remata el llançament d'una falta treta per la banda dreta.

Minut 50.- Falta treta pel Bunyola i el seu central remata després d'aturar amb el pit.

Minut 80.- Xut fort de D. Rigo de fora l'àrea que entra per devora el pal.

Min. 87.- J. Salom, culminant un supercontraatac duit per L. Rigo.

COMENTARI: avui la parròquia no ha sofrit, ja que l'equip local ha dominat el partit de cap a peus fins el punt que el marcador hagués pogut ésser d'escàndol. Unes vegades els pals, altres el porter i altres les fallades dels davanterers ho han evitat. L'equip ha superat actuacions anteriors i ha donat esperances a l'afecció per borrar el proper diumenge dins el camp del Rotlet l'únic negatiu que té i que es pugui començar d'una vegada per sempre l'escalada.

SANTANYI, 5 - SES SALINES, 2

Fixa Tècnica:

CAMP: La millor entrada en el que va de temporada. Ambient festiu i nutrida representació salinera. Destacà al llarg de l'encontre els continuats crits de suports a l'equip local per part d'una jove penya santanyinera. Els gols d'ambdós contrincants, sobre tot els del Santanyí, foren saludats amb una autèntica artilleria de coets. El terreny de joc presentava, com darrerament, extenses clapes mancades d'herba.

C.D. SANTANYI: Martínez, Adrover, Ballester, Camps, Barceló, García, Amengual, Manjón, Vidal I, González, Miquel. Com a suplents: Pons, Rigo, Vidal II i Vicens.

M. 52.- Vicens per Camps; m. 62 Vidal II per Manjón.

SES SALINES: Vidal I, Rigo I, Romo, Bonet I, Vidal II, Garí, Vicens I, Gimeno, Salvà, Rosselló, Vicens II. Com a suplents: Bonet II, Rigo II, Servera, i Oliver.

Min. 55.- Servera per Rigo I; m. 60, Oliver per Gimeno.

ARBITRE: Sr. Here-

dia, auxiliat per Armenta i Arbona. Arbitratge a priori compromès i a posteriori enterbolit pel desvari del propi col·legiat. Als inicis anul·là inexplicablement un gol a García per suposada planxa al porter. Mostrà fins a deu targes grogues, tres als locals, set als visitants. Pel Santanyí veieren la cartolina Barceló, García i Amengual; per part salinera Vicens I (dues-roja), Bonet I, Romo (dues-roja), Vidal I i Rosselló.

GOLS: M. 29, Contracop visitant en el que Rosselló i Vicens I se'n van totsolets, i el darrer marca sobre la sortida del porter. M. 38. La defensa rebutja una pilota morta i Vicens I, oportú, fusella el porter. M. 63. En plena pressió santanyinera, Ballester creua l'esfèrica rasa i se ca a l'esquerra del guardaxarxes visitant. M. 65. Es novament Ballester qui amb un cop de geni forada la porteria, l'olla estava a punt de vessar. M. 88.- García remata de cap i de daltabaix un excel·lent servei de Barceló que havia vingut a pressionar. M. 90. Penalty al propi García que

transforma Miquel amb paradeta. M. 93 Ja en temps de descompte, els nervis saliners s'entrebanquen amb tot: nou penalty i Miquel, a ulls clucs, incrementa la diferència.

COMENTARI: En poc menys de cinc minuts el Santanyí ha donat la volta un partit en el que anà per darrera en el marcador durant la major part del mateix. Llavors, no va esser fins que tan sols mancaven dos minuts per a la finalització quan va arribar la victòria i el deliri. Perquè, es vulgui o no, aquest partit era quelcom més que un partit. Es la primera vegada que al que escriu presència qui aconsegueix tan enfervoritzats. El Santanyí ha dominat territorialment tot l'encontre, però qui a la primera meitat ha estat millor col·locat a la gespa s'ha anomenat Ses Salines. A la segona part han bufat vents diferents. A partir d'aquest moment el Santanyí ha guanyat per futbol i per força. Tot i així no hem vist un partit brillant per la seva tècnica. Tal vegada seria remarcable el fet un tant sorprenent

que anant perdent per 0-2 es mantengui a la banda encalentint a Cipri V. per llarg temps, quan tots sabem de la seva solvència. No és hora ja que estigui a l'equip titular? En definitiva aquest ha estat un diumenge de gràcia per el Santanyí i les coses han sortit bé. Es de justícia destacar la labor de dos homes que han estat sensacionals: Ballester i García.

S.M.

Resultats i classificacions.

Llosetense, 0 - Santanyí, 2
Santanyí, 1 - Soller, 1
Santanyí, 5 - Ses Salines, 2
Andratx, 1 - Santanyí, 1

El C.D. Santanyí és el primer classificat. Duu 32 gols a favor, 32 en contra, 11 partits guanyat, 5 partits empatat, 1 partit perdut. Conta amb 9 positius.

El màxim golejador de l'equip és Miquel amb 11 gols.

JOVENILS 2a. Reg. B.: Santanyí (3er.), 13 partits, 18 punts.

INFANTILS: 1a. Reg. B.: Santanyí (13è), 15 partits, 6 punts.

ALEVINS: 1a. Reg.: C.D. Santanyí (14è), 11 partits, 0 punts.

Banda

ON ES SA VEDELLA?

No és cap descobriment el dir que els enfrontaments entre el Santanyí i els Salines, o viceversa, sempre han ultrapassat les barres d'allò merament esportiu. Tampoc no es tracta de creure que estam davant un Madrid-Barça, però sí què és cert que la causa del fenomen l'hauríem de cercar també als paranyes de la història. I tot, per culpa d'aquell vetust ditzós rel·lotge. Es clar, el pobre era dèbil, i va passar el que va passar. De llavors ençà, saliners i santanyiners han

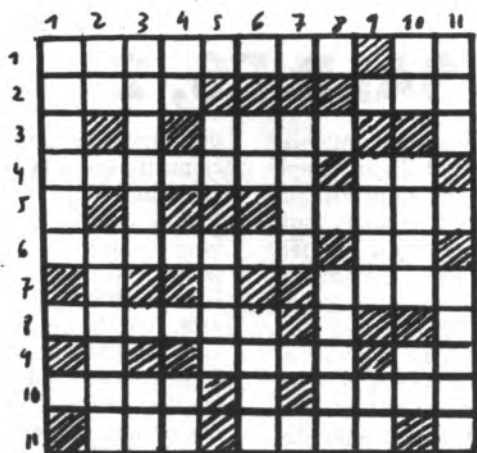
lluïtat per llur prepotència. I quin escenari tan adient per això que enmig de la gespa d'un camp de futbol. Afortunadament amb el pas dels anys s'ha anat substituïnt la força bruta per la dialèctica, i el darrer diumenge en fou una delitosa mostra d'això mateix.

La disputa va prendre per camins certament insospitables. Així, de bones a primeres, la cosa agafà matisos del més elevat bucolisme, no mancats de fort surrealisme: sa vedella, sa vedella, muuu, sa vedella,

muuu, muuu, sa vedella, sa vedella...!!!, cridanejava la multitud. Incomprensible, perquè ambdós contrincants envestien com a autèntics braus. No obstant això, a mesura que transcorria la cursa, els blaugranes palesaven l'esforç realitzat i cedien en l'empenta. Pel contrari, els roigblancs revenien poderosos. I la turba, eufòrica: sa vedella, sa vedella, muuu, muuu, on és sa vedella? Sobtosament, des d'un cantó de l'estadi un homeneu enfundat dins un obscur abric i amb un tremolós cigar apagat a la boca

enfilà el camí de la sortida. La multitud va callar per moments. Silenci sepulcral. I refent-se, de bell nou: On és sa vedella: Volem veure sa vedella. L'estadi era un bramul, i encara no havia sortit cap vedella. Minuts després, el subjecte que tenia a la dreta em va desvetllar el misteri: l'home del cigar havia marxat, caixes destemplades, a indultar l'embanyada, que havia promès per la victòria dels saliners. Aquella tarda, el sacrifici humà va redimir l'animal.

Vivién.

Per Maria del Mar Pons

MOTS ENCREUATS

Horizontals

- 1.-Tir a terra una casa. Al revés, preposició.
- 2.-Arbre. Al revés, fet d'olives.
- 3.-Consonant. Consonant. Utensili. Consonant.
- 4.-Mes de la tardor. Animal.
- 5.-Consonant. Vocal. Exclusius.
- 6.-Deixebles. Partícula negativa.
- 7.-Consonant. Vocal. Substància de fàcil combustió.
- 8.-Fa mala olor. Consonant. Consonant.
- 9.-Vocal. Insecte que cria entre la roba i la destrueix. Al revés, bo per menjar.
- 10.-Badia petita. Vocal. La dona del fill.
- 11.-Al revés, número. Greix. Consonant.

Verticals

- 1.-Col·legi. Consonant. Vocal.
- 2.-Partícula femenina. Consonant. Brillant.
- 3.-No estau segurs. Consonants. Nom de llei.
- 4.-Interjecció, senyal de fàstic. Vocal. Consonant. Vocal. Element de l'esquelet.
- 5.-Consonant. Al revés, correcte. Al·lota petita.
- 6.-Consonant. Terminació verbal. Número.
- 7.-Vocal. Nom de dona. Consonant. Vocal.
- 8.-Consonant. Vocal. Consonant. Cavitat òssia del cap.
- 9.-Vocal. Lloc on passen pel·lícules. Arbre.
- 10.-Article. Al revés, dona amb doblers, terminació verbal.
- 11.-Número. Consonant. Al revés, per guardar-hi coses dintre.

SOPA DE LLETRES

23 llinatsges

A	G	U	I	L	O	S	S	V	S	N	O	P
D	M	U	N	A	R	A	A	A	T	V	H	H
R	U	E	G	R	S	S	V	D	E	I	A	R
O	N	D	N	I	U	T	O	E	N	D	L	O
V	T	L	F	G	A	R	C	L	O	A	I	D
E	A	L	P	O	U	E	O	L	B	L	V	A
R	N	E	E	S	C	A	L	E	S	A	M	R
P	E	R	E	L	L	O	L	I	V	E	R	B
H	R	O	B	U	R	G	U	E	R	A	D	O

S'ULLASTRE ESBRANCAT

El proper dia 28, hi haurà dues inauguracions. Per una banda la nova pizzeria que ha estat instal·lada a S'Aljub i per altra un artístic brollador que s'ha col·locat dins la pica de s'Abeurador amb la finalitat d'alegrar la vista als parellers mentre abeuren el seu bestiar. A la inauguració de la pizzeria hi haurà coca amb verdura per a tothom i un vinet molt espanyol.

HUMOR

LICORS DE TARONGES

Ara que els tarongers comencen a fruitar de bon de veres és hora de pensar en fer un barralet d'aquest licor. Vet ací la recepta:

Es posen dins una ancolla de vidre 2 litres d'aigua, 1 litre d'esperit, i un quilo de sucre. Es prenen les peladures

d'una dotzena de taronges, un dàtil confitat, una poma i un poc de vainilla i es mesclen amb l'aigua, l'esperit i el sucre. S'ha de deixar un mes remenant-ho cada dia. Al final s'ha de filtrar.

Desitjam que vos surti bo.

CAIXA DE PENSIONS

”laCaixa”

Tot un símbol